

Witold Gumiński, Jan Fiedorczuk

Dudka, st. 1, gm. Wydminy, woj.
suwalskie, AZP 20-75/-

Informator Archeologiczny : badania 28, 2-3

1994

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

olityczne (liściak, rdzenie dwupiętowe, rylce), mezolityczne (rdzenie, zbrojniki, skrobacze) oraz neolityczne (ceramika, niektóre okazy krzemienne).

Ponadto otwarto cztery sondaze o powierzchni 1 m² każdy: S. 3/94, S. 4/94, S. 5/94 i S. 6/94.

Sondaż 3/94 wytyczono w odległości ok. 80 m na południowy zachód od wykopu I/94, na niewielkim wypłaszczeniu zbocza moreny. Pozyskano ogółem 30 okazów mało charakterystycznych, w tym 27 sztuk krzemieni (m.in. drapacz skośny), 2 fragm. ceramiki i 1 fragm. kości. Zabytki zalegały jedynie w warstwie ornej do głębokości -30 cm.

Sondaż 4/94 założono poniżej S. 3/94, w odległości 10 m na wschód. Pozyskano z niego 44 okazy, w tym 38 sztuk krzemieni mało charakterystycznych. Wystąpiły one jedynie w warstwie ornej.

Trudno jednoznacznie określić przynależność kulturową zabytków pochodzących z S. 3/94 i S. 4/94.

Sondaż 5/94 wytyczono w odległości ok. 80 m na południe od wykopu I/94. Dostarczył on niewątpliwie najciekawszych materiałów. Z łącznej powierzchni 6 m² uzyskano ponad 1400 sztuk krzemieni, ponad 200 fragm. ceramiki, ząb i 25 fragm. kości. Wśród okazów wydzielono 23 rdzenie i ich fragm., 3 skrobacze, 3 drapacze, wiertnik, 3 zbrojniki (trapezy, tylczak), ok. 20 fragm. ceramiki zdobionej i fragm. wylewów naczyń. W metrze 5. począwszy od głębokości -30 cm (spąg warstwy ornej) do głębokości ok. -60 cm (warstwa żółtego piasku) odsłonięto obiekt owalny w przekroju, o średnicy ok. 30 cm, mocno nasycony węglami. Pobrano z niego próbki. W obrębie tego metra odnotowano największe skupienie zabytków (525 sztuk). Materiał krzemienisty ma pokrój janisławicki, natomiast ceramika, zarówno jeśli chodzi o rodzaj ornamentu, jak też pod względem technologicznym, reprezentuje kulturę niemieńską. Wyjątek stanowi pojedynczy fragm. wylewu znaleziony w spągu warstwy ornej, będący najpewniej domieszką kultury lużyckiej (zdobienie i technologia).

Sondaż 6/94 wytyczono ok. 50 m na południowy zachód od wykopu I/94, w pobliżu reperu roboczego. Pozyskany materiał (ponad 150 sztuk krzemieni, ok. 80 fragm. ceramiki oraz kilka przepalonych kości) reprezentuje elementy mezolityczne (fragm. rdzenia, 2 zbrojniki, drapacz mikrolityczny), jak również elementy kultury niemieńskiej (ceramika).

Wydaje się, że w przyszłości należy skoncentrować się na badaniach w bezpośrednim sąsiedztwie sondażu 5/94, przede wszystkim ze względu na interesujący materiał zabytkowy tam pozyskany oraz obiekt z węglami, które być może będą wydatowane. Możliwe, iż mamy tu do czynienia z homogenicznym zespołem kultury niemieńskiej. Dotychczas brak jest czystych i pewnych stanowisk tej kultury, gdzie ceramice można przypisać określone zespoły krzemienne. Ponadto już po zakończeniu badań właściciel pola robiąc podorywki odsłonił w odległości ok. 15 metrów na południowy wschód od S. 5.94 dwa sąsiadujące ze sobą paleniska; z jednego z nich pochodzi rdzeń dwupiętowy wiórowy. W pobliżu palenisk zaobserwowano wcześniej na powierzchni skupienie kilku rdzeni dwupiętowych wiórowych.

Badania powinny być kontynuowane.

Dudka, st. 1
gm. Wydminy, woj. suwalskie
AZP 20-75/—

Instytut Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii Nauk w Warszawie

Badania prowadził dr Witold Gumiński przy współudziale mgr. Jana Fiedorczyka. Finansowane przez Instytut Archeologii i Etnologii PAN. Dziewiąty sezon badań. Osadnictwo mezolityczne i późnoneolityczne oraz nowożytnie i być może średniowieczne.

Prace prowadzono w dwóch wykopach na obszarze 7 m². W wykopie III dokończono eksplorację 2 m² sąsiadujących bezpośrednio z mezolitycznym pochówkiem (zob. 1991 i 1993 r.). Wypełnisko późnobrealne laguny zostało tu w większości zerodowane przez

jezioro, po czym wypełnione piaskiem i żwirem. W nienaruszonej części nie znaleziono już żadnych zabytków, które można by pewnie wiązać z pochówkiem. W zaburzonej partii odkryto jednak kilka kamieni, które mogą być pozostałością obstawy. Poza tym natrafiono jeszcze na parę kości zwierzęcych, kamienny tłuk-rozcieracz oraz 2 fragm. płyt żarowo-szlifierskich.

Wykop X, o powierzchni 5 m², wytyczono na drugiej nieznaczej kulminacji wyspy — podłużnym garbie położonym w północno-zachodniej, węższej partii interioru wyspy. Wykop usytuowano poprzecznie do osi garbu, w jego północnej, najwyższej części. Wyjątkowo duża miąższość (0,5 m) górnej warstwy czarnego spiaszczonego torfu i występujące w niej liczne kamienie sugerują, że wierzchnia część garbu została uformowana sztucznie. Niżej, pod piaskiem z próchnicą, występuje jednak najprawdopodobniej nienaruszona, bardzo scementowana warstwa piasków zglinionych ze żwirami i pakietami kamieni, dodatkowo przesycona ilem wapiennym albo wmywami orsztynowymi. W całym wykopie było niewiele zabytków, które występowały głównie w spiaszczonym torfie. Z reguły jest to ceramika późno- ewentualnie środkowoneolityczna, której towarzyszą nieliczne krzemienie o charakterze odpadkowym oraz kości zwierzęce. Natrafiono też na kilka zabytków nowożytnych i być może ze średniowiecza lub późnej starożytności.

Jaworze, st. 8a
gm. Jasienica, woj. bielskie
AZP 108-47/-

Uniwersytet Śląski w Katowicach

Badania prowadziła dr Edelgarda M. Foltyn. Finansowane przez Uniwersytet Śląski w Katowicach. Pierwszy sezon badań. Obozowisko schyłkowopaleolityczne.

Odkrywczynią stanowiska jest Ewa Czader (Jaworze Górne 90), która na małej powierzchni, w niewielkim rozrzucie, znalazła kilkanaście wyrobów krzemiennych i rogowcowych: odłupki, wióry, półtylczak, narzędzie z retuszem rakietowym. Latem 1994 r. przeprowadzono w tym miejscu sondażowe prace wykopaliskowe. Ze względu na szczupłość środków finansowych miały one bardzo ograniczony charakter.

Stanowisko 8a położone jest ok. 100 m na północny zachód od badanego w 1991 r. stanowiska nr 8. Leży ono na stożku napływowym pomiędzy potokami Szerokim i Kamiennym, na rodzaju wypłaszczenia, na północ i poniżej wyraźnie zaznaczającego się w morfologii terenu uskoku. Uskok ten oddziela od siebie stanowiska 8 i 8a.

Kierując się występowaniem materiału zabytkowego na powierzchni wykonano serię 16 dołków. Wokół dołków z większą liczbą artefaktów założono wykop I/94 oraz wykop sondażowy 1/94. Eksplorację prowadzono metodą płaszczynową, warstwami mechanicznymi, początkowo 5-, a następnie 10-centymetrowymi. Artefakty lokalizowano trójwymiarowo.

W odsłonięciach wykopu I/94 i sondażu 1/94 od powierzchni topograficznej obserwowano:

- 1/ humus miąższości 20–25 cm,
- 2/ zwietrzelinową glinę lessopodobną barwy żółtej, z różną zawartością gruzu skalnego — miejscami silnie gruzistą, miejscami prawie bezgruzistą; rozmiary gruzu sięgały od kilku do kilkunastu cm średnicy; sedyment pochodzi prawdopodobnie z lokalnego — na krótką odległość — przewiewania materiału zwietrzelinowego; grubość do 10 cm; przejście stopniowe,

- 3/ bardziej zwięzłą zwietrzelinową glinę lessopodobną, silnie gruzistą, z pierścieniami kamienistymi w stropie, mocno plamistą na skutek obecności skupień wytrąceń związków żelaza — rdzawo-siwawo-żółtawą; spągu nie osiągnięto.

Zdecydowana większość zabytków spoczywała w warstwie 2 oraz w stropie warstwy 3. W humusie wystąpiły jedynie pojedyncze okazy. Przestrzennie w obrębie wykopu I/94 materiał archeologiczny rozkładał się równomiernie. Natomiast wykop sondażowy 1/94 dostarczył zaledwie 8 wyrobów.